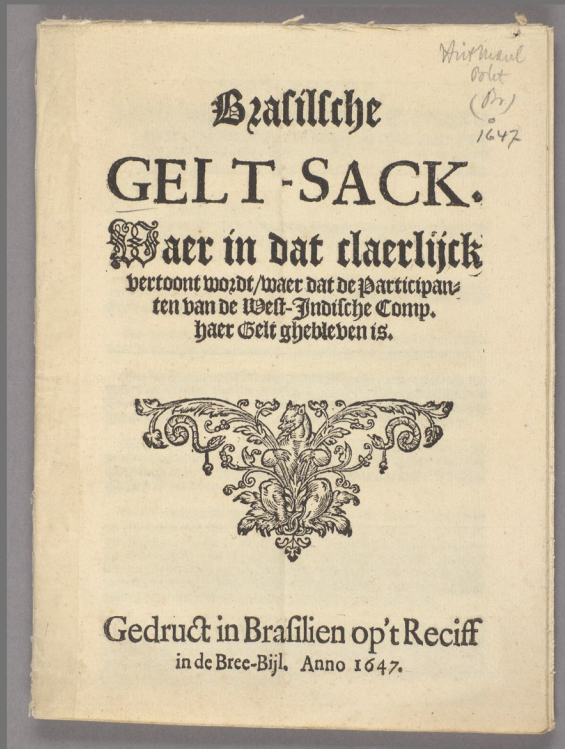

Brasilsche geld-sack, waer in dat claerlijck
vertoont wordt / waer dat de participanten ...

Gedr. in Brasilien op't Reciff in de
Bree-Bijl Holland 1647. 8:o. 4:o..

Tryck // / I25 B 14 c Br. 1647 Geldzak

Tillkomstår <S.a.>
Digitaliserad år 2019

*Witmaal
Polet
(Dr)
1647*

Brasilsche GELT-SACK.

Waer in dat claerlijck
vertoont wordt/waer dat de Participans
ten van de West-Indische Comp.
haer Gelt ghebleven is.

Gedruct in Brasilien op't Reciff
in de Bree-Bijl. Anno 1647.

Balkende

GELT-SACK.

Geet in dat elckelick

Vercocht worden in de degenen
ten dienste van de Staat
van de degenen is.

Gedrukt in Brastellen op 't Recit

in de Boec-hijl. Anno 1647.

M O N S I E U R,

't Raer-volgende binde goet U. E. bekent te maken / op dat ghy condt sien in wat d'zoebigen staet wy eensdeels onser sonden schult / ende ten anderen dooz de goddeloose Regeeringhe onser Regenten zijn ghebracht.

S O O I S T,

D At de Heeren van dese Regeeringhe / van eersten af tot noch toe / nergens anders nae ghetracht hebben / als om haeren Sack te vullen.

Daer toe alle misdelen / ende insonderheyt de hulpe van de Joden / ende van andere ongheschickte / ende vuyt ghewin-soeckende Menschenen ghebruyckende.

Die haer Gelden op deposito deden / giften ende gaben procureerden / die sy altydt met groote onbeschaemtheit hebben aengenomen.

Dat die Heeren op dese maniere ghebracht zijn / ende gheinduceert tot het op-rechten van soo notabele importante Contracten met Joan Fernand Viera, Jorge Homen Pinto, ende veel meer andere / tot onuyt-spreckelijcke schade van de Compagnie / ende alle gheinteresseerde.

Alsoo die Portugesen alles by hun hielden / sonder opt yemandt ofte de Compagnie selfs de minste betalinghe te doen / waer sy oock het Mes mede in de handt ghekregeen hebben / om ons de keel af te snijen / ghelijck sy nu doen.

Wat die Heeren die Portugesche Natien altydt meer gefabozsseert ende boven d' onse gheresperteert hebben / vergunnende hun stoelen in haren Raedt: Daer de Nederlanders / al hadden sy schoon de Compagnie in groote ende ghequalificeerde Chargien ghedient / moestert haen / ende vande Secreten des Raedts niet weten / waer dooz de Portugesen uyttermaten hooberdigh zijn gheworden / ende met een haet tegens ons / ende onse Regeeringe zijn inghenomen gheweest.

Spottende met de eenboudticheyt van de Hollanders / ende slechte bestellinghe van desen Staet / daer sy alle de gheheymnissen beter van wisten als wy / ende mogelijk als de Heeren selfs / die sy seyden met Vereeringen tot alle hare intentien / jae tot de vuytste ende onbehoorlyckste dingen toe te disponeren.

Joan Fernandes Viera plagh ghemeynlyck te segghen in substantie:
 De Dupbel bare in de Doolens / alsoo de selve soo veel niet uplebe-
 ren konnen / als men van doen heeft om de Heeren te paepen / noemende
 de selve Droncken-bloetjes ende Slits-hoofden ; danckende Godt
 dat sijn Excellentie , mitsgaders de Heeren van Ceulen ende Gijselin
 betrocken / want die wat meerder pit in de Dozen / ende belept / mit-
 gaders respect ende Authoziteyt hadden / als dese Bebadinhes.

Dese Heeren hebben noyt een eerlyck Man gheabanceert tot eeni-
 ghe Chargie daer hy bequaem toe mochte zyn / latende Lupden van
 een bydoom ende oprecht ghenoedt van desperatie vergaen / ende alles
 aen een hoopen Lichtbeerdighe Dagabonden vertrouwende / die haer
 niet vleyen / plump-strijcken / ende valschen achter-klap aen te bzen-
 gen / den mondt smeerden / om in hare Chergien die sy administreer-
 den / ongemolesteert te blijven / tot grooten nadeele van de Compagnie /
 die sy groot ende grof bestoolen.

Daer is niet eene Kraedt van Finantie / die niet alle daegh een ander
 Kleedt aen en treckt / 't eene costelijcker als 't ander. Ende is te ver-
 wonderen / dat de Regenthiene soodanighe Collegie hebben op-ghes-
 recht / dat immers onnut is / ende nergens toe en dient / als konnende
 de Finantie van desen Staet by een erbaren Persoon alleen ghenoech
 bedient ende ghebozert werden / die niet geen Drouw ende Kinderen
 belast wesende / als dese Ledigh-gangers / soo diep in des Compagnies
 Beurs niet tassen en souden.

De Commissarisen zyn al te samen kleyne Graven / Leven / eten /
 dzincken / kleden / ende reden sich als groote Heeren / Insonderherdt
 die ghestelt zyn ober des Compagnies Artillerie / Vibres / Stuck-
 goederen ende Supcheren / Costelijcke Kleederen / Costelijcke Tafel /
 Peerden / Dienaers / &c. Daer dat dit van daen comt / moghen be-
 dencken die het aengaet.

De Commissen van de Guarnisoen-Boecken / Onder Boeck-hou-
 ders / ende andere dierghelijcke / die niet de Penne haer kost soecken /
 zyn naer adveniant ghestofteert ; behalven dat sy de Kroegen wat meer
 frequenteren als wel die Grooten doen / die alles om 't respects wille
 in haer eyghene Hupsen laten halen / ofte upt de Magasynen sonder
 Gelt koopen.

Daer is niet een Lupsige Dienaer bande Compagnie omtrent hare
 Comptroyzen / die niet soo playsterlycken leven leyt als hy selve wil.

Ende de Heeren houdende haer eygen bestellinghe soo secret / datse
 al de

al de Werelt bekend zijn/ verben dusdanige Booswichten niet straffen/
om dat sy gheaffronteert zijnde / haer eyghene mis- slagen niet soudent
tot rebengte melden/ ende aen den dagh bzingen.

Daer placht niet een weeck doo? te gaen / sonder datmen op 't Ker-
riffe / ende insonderhepdt ten hupse van den Heer Alffesoz / vier a vijff
Gast-malen aenrechte / waer op van de Heeren ordinaris haer lieten
binden/ verselschapt veelxer met Joan Fernandes Viera, Anthonio Ca-
valcanti, Jorge Homen Pinto, ende andere Portugesen/ als met eenighe
eerlijcke Nederlanders / die alsoo men haer booz het hooft stootebe/
niet na en lieten te dencken 't ghens de waerheyt is/ te weten/ dat men
by den Wijn wel handelen / ende sijns Parthys staet ende ghemoedt
can ondertasten/ daer het die Verraders op aen ghelepdt hebben / ghe-
lijck nu by de uptcomste wel blyckt.

Wt-Byen ende playsieren en hadde gheen eynde / daer onse booz-
gaende byome Regeerders nacht ende dagh bloecten/ ende ebenwel ter
nauwer noodt doo? hare menichvuldige besoignes konden gheraken.

Dat de Heeren alst natuerlijck is / hare thoe respectibe Soonen
boven alle andere Coopluyden hebben ghesaboziseert / soo met het in-
boderen van hare upstaende schulden / die dickmaels sprooten upt
Ordinantien / die sy van andere tot laste van de Compagnie in beta-
linghe namen/ ende terstondt in baeren gelde betaelt wierden / als met
het maecten van baste / goede ende verseeckerde Contracten / die sy
wisten dat haer upt goede redenen niet en konden strecken tot schade.

Men heeft alle Nederlantsche Signores de Ingenios ende Lavradores
in Brasil, in dat Jaer van de Rebolte / in de grondt bedoeben / by saute
daamen niet by tijds gheschreben en heeft om Schepen/ die de Sinc-
keren souden hebben konnen wegh bzingen / soo dat wy alleenlijck op
't Keriffe ghesonden hebben soo vele Listen alffer tot betalinghe van
onse ghedane onkosten noodigh waren/ die dan booz weynigh meer als
niet berocht wierden / ende booz de helfte in onkosten wegh smolten/
blijvende de reste inde Ingenios staen/ alwaerse Godt berect/ in handen
van den Dyandt ghecomen / ende neffens onse andere goederen ons
af-handigh zijn ghemaect.

De Rebellie die doen ontsaen is in Pharnambuco, ende alle d'ander
plaetsen / is al gheresolbeert gheweest ober drie Jaren / als waameer
André Vidale eerste mael met eene frivole ende gemaecte bootfschap
hier quam / ende de Boeren / daer Joan Fernandes Viera ende andere de
Hooften af waren / aen-maende tot het presenteren van haer dienst
aen den Coningh van Portugael.

Waer op Vidal beretrock / ende woepnigh daghen daer na wierdt een
 Daep van Sanct Vento met namen Frei Estevo, by Vieira ende d'ant-
 dere na 't Coninckrijck af-ghefondens / om die saecke met den Coninck
 na haren lust te beschicken : Waer toe hem bereert wierdt een somme
 van dertigh duysent Guldens / boven alle onkosten / die op / in / ende na
 de Reyse souden komen te vallen.

Frei Estevo is in Portugael ghestorven / sonder aen de Inwoon-
 deren Rapport te konnen doen van sijne Negotiatis.

Ende is André Vidal in sijn plaets met Brieven in Portugael van
 de Bahya wederom gheordonneert herwaerts te comen / werdende
 vande Heeren in-ghefaten op sijn seggen / als dat hy op de Reyse stont
 om na 't Coninckrijck te vertrecken / ende alleenlijck sijn aff-scheyde
 quam nemen van sijn oude Vader / zijnde een armen Timmerman /
 woonende in Pariba, daer hem alsoo veel aen ghelegen was / als ny
 aen den Coningh van Congo te sien.

Ende onder dit deeksel beretrock hy eerst na de Vergie, ende Moelen
 van Joan Fernandes Vieira, alwaer hy met bijstigh vande principaelste
 Inwoonderen van ontrent een mijle weeghs ingehaelt wierdt / ende
 verbleeff ter tijdt ende wiste hy in ontrent acht daghen de Inwoonde-
 ren in 't generael ende particulier bedanekt hadde / uyt de naem van
 den Coningh / ende Gouverneur van de Bahya / booz den pber die sy
 toonden te hebben tot haer Wyshedyt / ende ontslaginge van 't York
 der Nederlander / besluptende met Joan Fernandes Vieira, Anthonio
 Cavalcanti, ende andere boozname Inwoonderen / den tijdt ende mid-
 del waer op men dit deseyt in 't werck soude stellen.

Ende dit ghedaen hebbende / beretrock na Pariba, om aldaer diege-
 lijcke last te executeren / welck ghedaen zijnde / quam weder te rugge /
 om aen Vieira ende andere van sijne berichtinge Rapport te doen /
 by den welcken hy noch eenen rupmen tijdt verbleeff.

Daer na vertreckende / nam mede / ghelijck hy oock in de eerste be-
 zendinghe ghedaen hadde / een groote quantiteyt van Inwelen / Sout
 ende Silver / Joan Fernandes Vieira toebehozende / om het selve in
 allen gheballen in de Bahya verseckert te hebben / soo het immers hier
 niet wel mochte upballen / als oock een groote somme van Penning-
 gen / die hy tot verseckeringhe van sijn oprechte ghenegentheydt aen
 den Gouverneur tot werbinghe van Volck over-sondt.

Als Vidal aen Landt quam / soo riep een Portugees met volle keele
 op de Markt uyt / seggende in presentie van vele principale Joden :
 Godt

Godt heeft dese Heeren de dooghen verblinde / latende dien Hondt aen
Landt comen/ die geen ander intentie mede bzenigt / als om desen hee-
len Staet in roere ende Rebolte te stellen.

Na 't vertreck van Vidal, hebben Joan Fernandes Viera ende Antonio
Cavalcante, met meer andere Portugesen / den anderen met schelden/
ende booz Recht te dagen/altijt int hayz geseten/mackanderen bisepne-
lijck upmakende/alleenelijc om ons in de slaep te wiegen/ende de Ne-
derlanders alle suspicie te benemen van hunne aengegane Conspiratie.

De Christenen ende Joden/van ons te Landewaerts woonende/ de
Papen selfs / hebben meer als dupsent Abdijssen aen den Hoogen Raet
ghegheben/ van 't gene sy hoorzen mompelen / ende upt sommighe die
aen 't goede succes van dese Verraderpe twijffelden/te weten quamen/
maer alles was vergeefs. Maer ter contrarie heeftmen de Brieven
van waerschouwinge aen die gene ghesonden soo beschuldicht waren/
ghelijck dien van Jacob Dasne, die by de Portugesen daer ober soude
zijn ghehangen / ten ware den Fiscael van de Portugesen sulcx hadde
belet. Gaspar Francisco da Costa heeft oock goede waerschouwinghe
ghedaen/ende verscheyden andere/ doch te vergeefs.

Ende wierden die soodanighe tijdinghe b'achten / wegh ghewesen
met spijtighe ende smadende woorden.

De Heeren sonden de Heer de Wich na de Bahya/ om onder 't deck-
sel van een Complement te doen/ eenighe dingen na te bozffen / ende
eenige condt'schap te betomen; maer te vergeefs / alsoo hy daer gheen
bekende/ noch adherentie hadde / om tot kennisse van pets te geraken.
Ende quam so wijs weder t' huyz als hy wech ghegaen was/ hebbende
meer rapport's te doen van 't goede thier dat hy inde Bahya gemaect
hadde/als van pets anders dat tot onse onderrichtinge mochte strecke.

De Heeren eenighe nader achterdencken betomen hebbende / deden
eenige Portugesen hangen/ welck Vieira siende/packte sijn sack/ende
troeck met een hoop volcx na het Bosch; ende des niet tegenstaende/soo
biterden de gheapprezenbeerde / die nu soo pets / sonder perijckel van
hare personen / ende dessepen bekenden / niet alleenlijck los ghelaten/
maer selfs ghefaboziseert met ettelijcke Looten Regros/die sy op drie
papementen/ende in drie Jaren te betalen/ aemamen/ tot een refactie
quansuys van hare eere / daer sy dooz dese onberdiende apprezenisie in
sustineerden vercozt te zijn. Ende zijn nu ter tijdt by den Spani / ende
selfs Hoofden van Gouverno / als Joan Carneiro de Maris, ende Fran-
cisco Dias Delgado in Pojuea; mitsgaders Antonio de Bulhoes in Sancto
Amaro; met meer andere: Welcke indien men hier ghesonden hadde/
wel gedient souden hebben tot wisselinge van onse Soldaten ende Offi-
cieren/

ciereh/die op den 17. Augusti soo leelijck ghehangen worderden / ende nu
dagelijck van die Fielen met couden bloede werden vermoort.

De Vpandt is hier sterck ober de achtchien duysent Maan / als vol-
ghens de Lijste.

Onse Schepen waren qualijck ghemant / de Forzen slecht bestelt/
hadden geene Hoofden inde Militie / konnen geene verbersinghe beco-
men; daer-en-boven gaen de Hooge Raden ende destrueren den schoo-
nen Chapn van sijn Excell. sonder reden of oorzaeck/waer by men ons
de verbersingh beneemt/die wy abundant daer upt costen hebben; men
stelt valschelijck inde Potulen / dat het de Ghemeynte heeft versocht/
als ofmen sich selven 't leven wilde benemen: Wt dese ende andere
actien wisten wy niet anders oft waren vercocht / om gelebert te wer-
den. Ende noch bzeesden wy/dat ons het water inde Vyff-hoek ende
andere bzacke Putten vergheben soude worden.

In sin/ alles sal verloozen gaen / by aldien de Heeren Staten / ende
Bewinthebberen ons niet terstont ende op het aller spoedichste en suc-
curreren met Volck/Schepen/Gelt/Cruyt ende Loodt/ende alle Ge-
weer ende Ammonitie van Oorzoge/ alsoo alles hier ontbzeecht / doch
niet soo seer als eerlijcke ende goede Regenten / die ons Godt wil toe-
senden. Ende sullen dese Oorzoge niet quijt worden/ sonder de Vpandt
niet een attemptaet op de Bahya te diverteren / die nu t'eenemael ont-
bloot is/ende lichtelijck soude zijn te veroveren/'twelc eene gemenschte
sake / ende het eeuwighe welbaren hoor den staet onses lieben Vader-
lands ende vande Compagnie soude zijn/alsoo wy anders al tijt vande
Porugesehe Partie verraden sullen werden/ bermits daer niet een is/
die ons ofte onse Regeeringhe een eerlijcke ghedachte toe draecht/
soeckende ons al te samen met flatterpen te bedziegen / ende te Lande
waert upt te drijven.

Ende 't is ghelwis ende seker/dat wy aldien den Vpant tot sijn booz-
nemen niet comen en can van het Landt in te nemen / dat hy het selfde
foodanigh sal destrueren/dattet het selve niet gelijcken en sal. Het Riet
canmen bzanden/de Coperen smelten/ het Bestiael t'eenemael vernie-
len/en dooz soo een groote macht van volck verfinden/ ende is in sulc-
ken geballe de Comp. ende alle particuliere inde gront bedozven/ ende
sonder middel om pers weder te herstellen/oft van nieuw te cultiveren/
sullende buyten twijfel de Regros so vele als sy konnen dooz hun wech
drijven: 'twelck sy wel nalaten sullen/by aldien sy dooz een subyte ende
onverwachte Tocht op de Bahya/ghedwongen wierden mette bluche
te bertrecken. Waer toe Godt middelen ende sijnen zeghen wil ver-
leenen.

Ende Vaert wel.

Corte

Corte Aenwijfinghe van de

schade die de West-Indische Compagnie is lijdende, door het quaet ende versuy-
migh gouvernement van de Heeren Hoo-
ghe Raden in Brasil, de Heeren Henrick
Hamel, Adriaen van Bullestraten, ende
Pieter Iansz. Bas. Soo in verschoonen van
de uytstaende schulden door giften ende
schenckagien te ontfanghen, daer door
veroorlaeckt wordt datse de verscheenen
Penningen niet durven manen, ende wor-
den alsoo metter tijdt quade schulden, als
by de Lijsten daer van zijnde, can worden
ghesien.

WEgen acht-en-twaentigh bevrachte Schepen / die dooz den
anderen ghelegen hebben 64. en een halve Maendt / ende
behoorden nae ordinaire costumie maer 19. en een half
a drie weecken ghelegen te hebben / peder Schip: Soo dat
45. Maendt hebben te veel ghelegghen / dooz den anderen ghereeckent
ad 1500. Gulden per Maent / comt schade vooz de Compagnie
Flac. 67500 — 0 — 0

Wegen verscheppen Opdrachten aen diverse Persoonen / mede
niet na behooren gheboordert / en metter tijdt quade schulden werden /
compt vooz acht Jaren die verballen zijn Anno 1638. tot 1645. in
verscheppen Daepen al per Lijste in 't langhe

Fl. 1291989 — 16 —

Dooz sefen Jaren die comen te verballen in verscheppen Daepen
van Anno 1645. tot Anno 1651. als per Lijste

Fl. 158796 — 0 —

Maeken dese twee Posten t'samen — Fl. 1450585 — 16 —

Wegen vercochte Ingenios aen verscheyden Persoonen in dibe-
sche Paepen mede niet in-comen / alsoo door giften en gaben ver-
schoont worden / ende metter tijdt quade schulden vallen / comt booz
acht Jaren die vervallen zijn Anno 1638. tot 1645.

ƒ. 1829602 — 15 — 8

Comt booz ses Jaren comende te vervallen Anno 1645. ad 1651.
als per Lijste.

ƒ. 134200 — 0 — 0

Aldus te samen

ƒ. 1963802 — 15 — 8

Wegen Erecutorialen van verscheyden Persoonen upt-ghewonnen
Anno 1642. ende 1643. konnen mede niet inkommen.

ƒ. 250291 — 12 — 0

Wegen Pachten op 't Reciff verscheenen Anno 1642. en 1643.

ƒ. 332250 — 0 — 0

Noch van Anno 1643. primo Januarij ultimo Decembris

ƒ. 27000 — 0 — 0

Noch desselven Jaers 1643.

ƒ. 44000. — 0 — 0

Dese Pachtters zijn schuldigh aende Hooghe Raden Kinderen die
werden van de Pacht betaelt / ende de Compagnie moet die missen.

ƒ. 403250 — 0 — 0

Wegen Contracten / als Pachten op 't Reciff Anno 1642. in ver-
scheyden paepen / comen mede niet in / alsoo met giften en gaben ver-
schoont worden / ende onder de handt quade schulden worden / alsoo de
schuldenaers d'een na de Bahia d'ander na Portugael vertrecken.

ƒ. 379543 — 0 — 0

Wegen drooghe en natte Vibres / by de Hooghe Raden op-ghecocht
wel driemaal soo hoogh als in 't Vaderlandt in-ghecocht worden / al-
waer de Compagnie wel een derde part schade comt te lijden / dat
booz-ghecommen can worden / als by tijds de Regentiene daer advijs
van ghegheven worde / als per Lijste

ƒ. 272023 — 11 — 0

Wegen Meelen booz de Camer van Zeelant per 't Schip Bordieux,
als per Lijste in 't langhe is blykende,

ƒ. 9553 — 1 — 0

Wegen

Wegen de Loguaters van de Negros ghearriveert en vercocht
Anno 1642. Negros 3040. $\text{fl. } 1086146 - 1 - 0$

Inden Jare 1643. vercocht Negros 3428.

$\text{fl. } 700480 - 4 - 0$

In den Jare 1644. vercocht Negros 448.

$\text{fl. } 93500 - 8 - 8$

Hier van is geen derbendeel inghecomen / soo dat de Compagnie
schade lijdt $\text{fl. } 1880126 - 12 - 0$

Wegen de Domesticque Negros / die meest onnoedigh by de Com-
pagnies Dienaers ghebruyckt woerden / en comen meest op niet / alsoo
men aengeest dat ghestorven zijn.

$\text{fl. } 112500 - 0 - 0$

Wegen Hupsen en Erben op 't Reciff aen verscheyden persoonen
vercocht / noch onbetaelt / en metter tijt niet weerdt / comt Anno 1641.

$\text{fl. } 257053 - 15 - 0$

Voort Anno 1642. als per Lijste is blijckende

$\text{fl. } 143600 - 0 - 0$

Maecht te samen

$\text{fl. } 400653 - 15 - 0$

Wegen Scheeps-brachten

$\text{fl. } 210437 - 14 - 0$

Daer voort den Thesaurier goet doet

$\text{fl. } 115893 - 0 - 0$

Men sien sulcx nae waer ghebleven is / soo dat rest /

$\text{fl. } 994544 - 14 - 0$

Wegen de Passagiers die met de Schepen zijn ghecomen ende ghe-
gaen / t zedert Anno 1642.

$\text{fl. } - - - - -$

Wegen de Commissaris E. C. dat schuldigh blijft /

$\text{fl. } 46666 - 14 - 0$

Wegen de Scheeps-brachten van 43. Schepen / ghearriveert Anno
1642. en Anno 1643. 17. Februarij / als per Lijste is blijckende /

$\text{fl. } 384135 - 9 - 0$

Wegen goederen aen de Compagnie niet goet gedaen / per 't Schip
den Blauwen Boer, als per Lijste

$\text{fl. } 22900 - 14 - 0$

Wegen Restanten van recognitie en Haberie van de Supckeren na
't Patria, gheladen in de Schepen 't Groenwijnf, de Erasmus, ende de
Snoeck,

$\text{fl. } 14668 - 10 - 0$

Wegen ghearriveerde Schepen upt 't Patria t'zedert den 17. Fe-
buaris 1643. moeten op-ghesocht worden wanneer en waer bee-
trocken zijn.

ƒ. — — — — —

Somma totalis ƒ. 7752946 — 14 — 0

In dese Seven ende t'sebentigh Connen Goudts / bestaet 't heele
Capitaal van de Compagnie / waer van de Compagnie gheen Thien
Connen Goudts becomen sal.

Wegens d'Administratie in Angola, van Anno 1641. den 17. No-
vember tot den 17. September 1642. de Directeurs hebben ont-
fanghen

ƒ. 753012 — 11 — 8

Ende upt-ghegheben

ƒ. 398954 — 18 — 0

Rest

ƒ. 354057 — 13 — 8

Of de Compagnie aen sulcken rest niet ghelegen is / laet ick Ver-
standighe oordeelen.

E X T R A C T.

Opfangen van Jan van Rafenbergh 480. Daten 26. Jun.
Con Fransche Blom / wegende netto 239700. pondt/
ad $3\frac{3}{8}$ stuyb. 't pont/ count ƒ. 40449 — 7 — 8

Ende wordt tegen $2\frac{1}{8}$ stuyb. aende Guarnisdenen gedistri-
bueert / bedraecht dan het verlies op 't voorsz. Meel de
Somme van ƒ. 14981 — 5 — 0

Reciffo Adij 13. Octobris Anno 1643.

Alsoo de Commissaris Sweerts, doe ober het Bzoodt gheclaeght
wierdt/ een proef aen sijn Excell. moest brengen/ is bevonden dat noch
grootte stucken van Castanten in 't op-snijden zijn ghevonden: Ende
dewijl de Commissaris selfs remonstrereerde / dat het Meel boven ghe-
specificeert geen water na sich trock / ende dock niet aen malsanderen
cleefde / is daer upt ghenoech af te nemen / wat Meel de Bewindt-
hebberen van Zeelandt vooz haer particulier aen de Generale Com-
pagnie dooz haren Factoor Jan van Rafenburgh hebben vercocht. Maer
op wien het verlies / en d'onlusten dooz sulcken Meel vercoozsaecht te
bechalen/ staet noch te considereren.

COPIE.

C O P I E.

Lijste vande Contracten, in Brasil met diversche aenghegaen, waer uyt can ghesien werden wat Borge yeder Contractant ghestelt heeft, ende wat Ver- eeringhe ghegheven.

L Aurencio Petit, Contractadoor van de Somme van negenthiert
duysent / negen hondert een-en-twintigh Guld. thien stuyl.
te betalen in drie paepen / d'eerste in Januarij 1645. ende soo
voorts van Jaer tot Jaer / heeft maer twee Negros / Partido/
Landt / noch Zandt / zijn Portugeesche Borzen zijn twee arme Luy-
den / d'andere twee Franssche / zijn twee Landt-Loopers / die met een
kraem achter Landt loopen.

Amaro Lopes Madera, was aen particuliere schuldigh / ende niet aen
de Compagnie / acht-en-twintigh duysent vier hondert ses en t'ne-
gentigh Guld. thien stuylers / te betalen in de drie eerst-comende
Jaren / is een Tabzadoor / syn Borzen zijn hael ende niet schulden
beladen. Heeft vereert drie duysent Guld. in Ordonnantien.

Diogo Fonseca Lemos, was aen particuliere schuldigh drie en veer-
tigh duysent acht hondert veertigh Guld. te betalen als boozen. De
Contractadoor heeft een verballen Moolen van slechte Landtuyen/
daer gheen Fabryca by en is / als alleen een Pegerin : Is een gantsch
arm Man / syn Borzen / uptghesondert Francisco Carvalge, zijn hael.
Heeft vereert in Ordonnantien seven duysent vijf hondert Gulden.

Paul d'Almeda de Zousa, was aen particuliere schuldigh / vijff en
vijftigh duysent drie hondert ses en dertigh Guld. te betalen in drie
paepen / verballende als boozen : De Contractadoor is gantsch arm/
op de Moolen die hy over twee Jaer ghecocht heeft / ende tegentwoor-
digh besit / heeft hy niet een penningh betaelt / soo dat de Epghenaer
de selve.

de selbe weder na sich nemen wil: Sijn Borgen zijn sijn eyghene drie Labradozes/ die weder niet meer als vijf a ses Negros en heeft. Heeft vereert vier duysent Guldens.

Jorge Homen Pinto heeft tweemaal ghecontracteert: Van d'eerste comt de Compagnie drie hondert en veertigh duysent vier hondert drie Guld. ses stuys. welke ontfangen zijn. Van t tweede Contract negen hondert seben en dertigh duysent negen hondert seben en t negentigh Guld. berchien stuys; t samen twaelf hondert acht en t seventigh duysent vier hondert Gulden negentien stuys: Waer van de betalinghe van het eerste Contract eerst moet voldoen zijn/ eer het tweede begint/ ghelijck geschiet is; ende het eerste expireert 1645. Het tweede Contract sal betaelt worden in de ses naelgkende Jaeren. De Contractadoor heeft veel Moens/ sijn Borgen zijn redelijck goet/ maer de Somme is ten aensien van de selbighe wel de helft te groot. Heeft van Paraiba met sich ghebrachte seben en twintigh duysent Gulden in Juweelen/ alsoo naer waerde ghecareert / soo hem als sijn Labradozes toe-komende / welke hy soo in specie als in Gelt heeft vereert / ende daer en boven drie en twintigh duysent Gulden aen Ordomantien. Somnighe seggen van noch meer.

Gaspar Ley was schuldigh / soo aen particuliere als aende Compagnie / hondert en dertigh duysent seben hondert vijff en tachtentigh Guld. elf stuys / te betalen in vier paepen / waer van d'eerste verhalt in Augusti 1645. De Contractadoor is hael / want tghene besit noch schuldigh is: Sijn Borgen zijn sechte Luyden die niet en hebben / waer onder een Paep ghenaeemt Belchior Garrido, die twee a drie Negros heeft / ende boozts niet meer als met sijn dagelijcksche Misse wint.

Abraham Tapper, is schuldigh soo aen de Compagnie als andere / seben en seventigh duysent Guld. te betalen in Supcher / met hondert vijff en twintigh Kisten s Jaers / beginnende Anno 1647. De Contractadoor heeft niet meer als ses duysent Guld. op sijn Moolen betaelt / is de gantsche rest noch schuldigh / byten Moolen heeft niet / sijn drie Borgen zijn arm.

Manuel Fernando Cruos, is schuldigh / soo aen de Compagnie als andere / seftigh duysent seben hondert vijff en t negentigh Gulden / te betalen in drie paepen / d'eerste begint in Januarij 1645. De Contractadoor heeft de Moolen daer hy in woont ober twee Jaeren ghecocht van Anthonio Lopes de Moira, waer aen de selbe Moolen noch schuldigh

schuldig is/ heeft van sich selven weynigh of niet/ d'eene Borge zijnde Manuel Gomes de Fonseca, heeft redelijcke middelen/ doch d'andere zijnde sijn Swager/ is kael. Heeft bereert thien duysent Gulden in Ordonnantien.

Bartholomeus Lins d'Albuquerque, Contractadooz vooz Donna Maria d'Olivera sijn Moeder / was aen particulieren schuldig seben en dertigh duysent een hondert en ses en veertigh Gulden negentien stuipers/ te betalen als boven. Dit Contract mach passeeren/want Donna Maria selver rijck is / ende hare Borgen vooz die somma wel mogen aenghenomen worden. Heeft bereert vijftien hondert Guld. Contant/ ende drie duysent Guld. in Ordonnantien.

Antonio Barbalje Beferra, was aen particuliere schuldig hondert vier en twintigh duysent drie hondert en thien Guld. te betalen als boven. Het Contract waer eenichsins goet / waer de somme niet te groot/ ende den tijdt van betalinghe niet te cort : De Borgen zijn wel gheselde Lieden. Heeft bereert in Contant en Ordonnantien twaelf duysent Guldens.

Jan Laurencio Francees, is soo aende Compagnie als particulieren schuldig vier en tachtigh duysent vijff hondert en negen Guld. te betalen als boven. De Contractadooz heeft redelijck goet/sijn Borgen zijn drie / d'eene is een Procureur die niet heeft / d'andere twee zijn kael. Heeft ghegheben dertien duysent Gulden / thien aen de Heer Codde, drie aen d'andere.

Francisco Camillo Valcassar, is aen de Compagnie schuldig thien duysent drie hondert vijff en twintigh Gulden vijftien stuipers : Aen particuliere hondert negen en veertigh duysent acht hondert negen en seventigh Guld. seventien stuipers. Somma hondert fectigh duysent twee hondert vijff Guld. twaelf stuipers / te betalen in drie Jaren. De Contractadooz heeft een Engenio, sijn Borgen zijn redelijck rijck / heeft bereert vijftien duysent Gulden / soo in Contant als Ordonnantien.

Jeronimo Cadena, is schuldig aen particulieren ende Compagnie/ twee hondert vijftien duysent seben hondert vier en twintigh Guld. te betalen in drie Jaren / waer van d'eerste paep in Augusto 1645. herbalt. De somma is vooz de Contractadooz en Borgen te groot/ hoewel sy Lieden van redelijcke Brasilsche middelen zijn. Heeft bereert achtien duysent Gulden/ soo in Contant als Ordonnantien.

Jan Tovaes de Mattos, was aen particulieren schuldigh bijf en dertigh dupsent negen hondert vier en t'negentigh Gulden thien stupbers / te betalen in drie paepen / d'eerste verbalt in Januarij 1645. De Contractadoor en Wozgen zijn kael. Heeft vereert drie dupsent Gulden in O'donnantien.

Manuel Cavalganti, was aen particulieren schuldigh beertigh dupsent seben hondert drie en sestiigh Gulden / te betalen als boven. Het Contract is redelijck goet ten aensien van de Wozgen. Heeft vereert hier dupsent Gulden in O'donnantien.

Jan Cornelissen Jongeneel, was aen particulieren schuldigh negen en dertigh dupsent vier hondert vier en t'seventigh Guldens thien stupbers / te betalen als boven. Heeft maer een Wozghe / ende aen de Heer Codde vereert een Paert van acht hondert Guldens.

De Hooghe Raden van Brasill / nu booz eenighe tijdt hier in dese Landen met leeghe Schepen ghearriveert / sullen dese dinghen veel negeeren / om datse weten dat de Portugesen gherebolteert zijn / van dewelcke datmen van de meeste goede Attestatie soude konnen lichten / van het ghene dat sich in desen heeft toe-ghedragen.

Doch indien haer Ho. Mo. dese Luyden wel ende scherp ghelieven te examinieren / het is te gheloooben dat de Conscientie haer selven moet verraden / ende volgens de Faem / soo is het Landt kondigh / dat die Regenten ende hare Mede-staenders oorzaeck zijn dooz haer guade Administratie / van soo een groot verlies der Comp. ende veel der hzome Inghesetenen van desen Staet : Daerom heeft de Regeringh deser Landen niet als groote Reden / alwaer 't maer om de Werelt te voldoen / (al schoon dat sy supber waren) als nochtans Keen / haer in berseckeringh te nemen / ten minsten in Arrest doen gaen / om alles naer behoogen van haer te ondersoecken.

Veel Luyden sien dat dese Wursten noch booz ghetrocken worden / ende selven dooz Bewint-hebbers ghefaborizeert : Waer upt niet anders te gheloooben is (ghelijck in de Breede Bijl verhaelt) dat de meeste Bewint-hebberen van den Supdt ghebejlt hebben.

Ende dewijl eenighe Luyden / die kennis van saecken hebben / sulcx sien / doet haer te rugh treden / om dat haer ghelegentheyt niet is het wepnighe sy noch hebben / tegens het vele van de boozs. Regenten in Proces te versmelten : Maer sullen ghenoegh ghebonden zijn / als daer

baer toe van haer Ho: Mo: gheroepen woorden / die goede openinghe van saecken sullen doen ; ende sullen gheen Lupden manequeren die haer vuple Legenden aen den dagh sullen brengen : Hoewel het noch maer de helft sal konnen wesen / want alle schelm-stucken komen soo niet aen den dagh datmen alles kan weten ; maer indien datmen dese Lupden / als hebbende het wel dubbelt verdient / tot nauwer Examen bringe / 't sal niet manequeren / oft daer sal sich noch veel openbaren van de trouloosheyt.

Hier gaet niet eenen Artijckel / oft hy mach haer wel scherpeijck booz ghehouden worden / want sy die niet sullen konnen negeeren by Eede / ten ware sy die niet estimeerden.

Het oprechten vande Goddeloose schadelijcke Contracten / om haer particuller ghewin / ende tot ruïne vande Compagnie / ende soo veel van deser Ingesetenen / staet sulcx niet te verantwoorzen ? Wat schijn van wel ghedaen sullen dese Lupden noch booz den dagh brengen / daer niet als schelm-stucken onder ghedomineert hebben ? maer de Gelsucht heeft haer d'oogen verblint / ende alle redelijckheyt doen vergeten. Hadde de Compagnie niet ghenoech upt-saen / als men sien kan? Hadde die Bloets daer niet ghenoech aen in te manen ? Maer gaen noch booz Bancquerottiers belooven / om haer schulden te betalen / ende goede schulden tot quade maken.

't Is te verwonderen / dat noch Bewinthebberer ghebonden werden / die dit soo weten op te proncken / al oft wel ghedaen waer: Daerom is niet buyten twijffel / oft die hebben ten minsten gheparticipeert / ende booz haer Factoozs / de Soons van de Hooghe Raden / eenighe quade schulden daer booz weten te krijgen / datmen de Compagnie ende Participanten troulooselijck heeft ontrocken.

Men practiseert dat de Lupden Bozge booz haer eygen Gelt souden blijven ; doch verscheyden Factoozs hebben haer hier in te gant gheweest / om niet altydt in dat perijckel te leven / insonderheyt Factoozs die niet meer als vijftien hondert booz haer in-manen hadden ; ende om booz geen hondert Guldens Bozge te blijven / soo hebben sy Lupden op-ghesocht die niet veel te verliesen hadden / ghelijck eenen Michiel van der Venhen, wel eer Bancquerot ghespeelt / die gaf dan op dat de Contractanten aen hem schuldig waren / ende hy bleef Bozge / daer booz trock hy vijftien van het hondert / ende gaf d'Ordonmantien dan aen sijnen rechten Heer / die de Penningen oft rescontre daer booz dan genooten. Is de Comp. met sulcke Bozge niet treffelijck betwaert / can men hier de ontrouwighheyt en quaet belept niet genoegh bemerkent?

Die goede Luyden geben vooz/ende vermeynen haer dingen dobbel wel ghedaen te hebben / datse comen met gheslooten Boecken : Wat salder niet open staen van upstaende ende quade schulden dooz haer veroorsaecht / ghelijck sulcx blijkt. Indien sy sulcx behooylijck hadden gheprocureert / ende per Slot mede ghebracht / dan waer het te estimeren ; maer het staet te ghelooben / dat sy ende haer Adherenten sich wel ghezegent hebben by dese upstaende schulden / want men die Penningen soo de Pachters dickwoils geben mosten / vooz haer particulier oft vooz haer Soons hebben in-ghetrocken / de Compagnie mocht sien hoe die te recht quam.

Heeft Hamel niet in Paraiba , in de Moolen van Francisco Camello, Supcker Kisten die vooz Particulieren stonden / de Mercken doen upt-schabben / ghebende vooz dat den Persoon aen de Compagnie schuldich was / ende derhalven vooz de Compagnie ghemerckt / ende daer na vooz sijn particulier af-gheladen : Ende doen Camelle ghebracht miert oft hy de Compagnie schuldich was / verclaerde Deen / maer dat pets met de Seignours Grande te doen hadde.

Gaspar Dias Ferere heeft sijn rechtmotighe Sententie becomen / om dat hy tot nadeel van desen Staet ende de Conquesten hadde gepereert / t waer te wenschen dat dese Luyden haer verdiende Loon mede naer rechten ontfingen.

Bullestraten is Factoor vande voorsz. Ferera ghebleven / al-hoewel het de naem hadde dat het sijn Soon was / doch dooz de Authoziteyt ende onbeschaeutheit / sijn beel ongefondeerde dingen tot nadeel van eerlijcke Luyden/ende profijt van meer-ghemelten Ferera uptgevoert.

Soo hebben sy selven het Mes helpen wetten / waer met datmett ons de keel heeft af-ghesneden. t Is niet vreemt dat de Burghery haer Regenten niet verrouden / te meer dewijl sy soo veel-boudighe waerschouwinge hadden eer de Rebolte begoft ; maer die sulcx quam aengegeven / is onredelijck besegent / ende de Brieven selven in de Verraders haer handen ghesonden / die daerom de personen wilde aen hant helpen : Doozwaer het staet by te ghelooben / ende niet byten reden / oft die Regeeringh selven hebben ghetracht alles ober voozt te loopen/om geen verantwoordingh subject te wesen.

De grootste Schelmen ende Verraders stonden het best by die Heeren / sy doosten doch geen quaetdoenders straffen / insonderheyt soo die geen pets mochte hebben misdaen / die van haer Legendes wisten / upt bzeese sulchs aen den dagh soude comen.

Jan Fernandes Viera den grootsten Derrader / was 't best by haer ge-
sten/ daerom wistmen hem affslagh te geben in 't Jaer 1641. 31 Mey/
wegens den Decimo oft Chienden dien hy ghepacht hadde/als volcht:

In Pharnambocq af-slagh	28640	—	0	—	0
Ober 't Pensioen der selve Capitanie	5200	—	0	—	0
Ober Decimos van Tamarica	4160	—	0	—	0

Somma af-slagh 38000 — 0 — 0

Kan booz sulcken af-slagh te gheben niet waeker wat ober schieten.
Het selve Jaer den 17. Junij is af-slagh ghedaen aen Moses Navara,
wegens de Decimos in Paraiba, die hy booz 31000. guld. hadde gepacht.
16000. Gulg. vande Decimos van Pharnambucq.
20000.

36000. Guld. af-slagh.

Doorzwaer het verderf daer desen af-slagh booz ghegheben is / was
soo hoogh niet te estimeren / doch die Heeren hadden liever 't geboelen
als sich naer behooren daer op te informeren.

Het passeeren van de heel-bandighe Ordonnantien ten behoebe van
haer Soons. Hays Dircksen Metelaer in Compagnies dienst / daer
van kunnen goede Porttie leveren ; de boozs. Hays Dircksen hadde
booz ober-loon dat hy ober ghesette wyzen hadde ghearbejt / (soo sy het
noemen) verdient in vijf Maenden 1675. Guld. vier stuyl. ende soo
boozts : Een goet Meester die geen Tractement heeft / soude een heel
Jaer werck daer toe hebben om dat ober te winnen ; doch dit kost de
Compagnie dzagen / die moet doch soo veel Doot-eters / Richten ende
Reben van Bewint-hebberen de cost gheben / Bullestraten wilde sijn
Dienden oock helpen.

D'Ordonnantie soo den 24. May Anno 1642. aen Georgh Home
Pinto verleent / is van 30000. Guldens / diese hem noch gaben boven
't gene sy booz hem aengenomen hadden te betalen : Dit was wel ghe-
pactiseert / want Georgh Home hadde gheen Contanten om aen die
Bozsten datelijck tot vereeringh te gheben / hier cost het wjt ghebonden
worden / daerom was Hamel ende Bullestraten hem behulpigh / ende
gingen selben met op de Chresoy doen de permingen ghetelt wierden/
als wanneer Georgh Home twee Portugalyers aen de Chresoyers
wilde bereeren / dewelcke die weygerden / ende gaben de selve aen een
Diaken / tot behoef van den Armen : Maer dit hebben de Hooghe
Raden niet ghedaen / die wilden het selben lieber houden. De Gonde
keten soo Georgh Home aen Bullestraten heeft vereert / is tot Amster-
dam

dan ghemaect/ ende costen 700. Guld. De 80. pondt Silber dien hy
doch ghegeven heeft/ is van verscheyden by een ghehaect.

Het in-coopen der goederen van Particulieren tot laste van de
Compagnie/ daer zijn gheen kleyne schelm-stucken mede ghepleecht/
want dan wisten de Heeren haer Soons te waerschouwen/ wat datse
van sin waren in te coopen/ die cochten dan alles op/ ende de Vaders
namen het dan datelijck met groot profijt van haer Soons ober/
soude op soo een manier een Katis niet rijck konnen werden. Anno
1642. den 12. Febz. tot den 30. October 1643. hebben de Hooghe Ra-
den aen Wilzes dooz den Commissarius Frans de Sweerts in-ghecocht
vooz 370086. guld. 15. stuyb. dooz David de Solenne Commissarius
van Struck-goederen/ van Anno 1642. primo May tot 16. Januarij
1644. bedzagen 53382. guld. 4. stuyb. Tot de Equipagie van Anno
1642. den 16. October/ tot 1643. den 28. October/ vooz 39209. gl. 8. st.
Onder dese Lijste ende vercochte goederen vintmen de Hooghe Raden
Soons het meeste; doch dooz eyghen schaemte hebben de naem van
hare Compaignons veel ghenoemt/ te weten Colue ende Verdion,
op datmen niet soude mercken alles van haer Soons quam.

Goetwillighe Leser/ indien alle Legendes pertinent ghelijck die
ghepleecht zijn/ souden verhaelt worden/ 't berepschte veel Dampier/
ende men mocht u patientie misbruycken. Siet de Breede Bijl nae/
ende bertrout dat alles inder daedt soo is ghelijck daer in verhaelt staet/
dese aenwijssingen konnen dienen tot Attestatie van sijn werck.

Het blijft doch niet verzwegen/ maer 't wordt de Staten Generael
bekent ghemaect/ het is doch te hoopen dat sy haer straffen ontfan-
ghen sullen/ ghelijck sy verdient hebben/ die soo veel Weduwen ende
Weesen goet/ ende veel der goede Inghesetenen haer bloedt/ soo licht-
veerdigh om haer buyl ghelwin hebben te rugh ghestelt/ ende noch
dagelijcks doen. Zijn die niet straf-weerdigh/ die om haer particulier
profijt publycke ende Resolutie Potulen veranderen/ ende upt-snij-
den/ ende wederom in-klampen alst haer beliest/ dat haer klaerlijck
ende wel betwefen wordt/ laet ick alle Verstandighe oordeelen.

Is niet tot een vrabe menagie ghebracht/ naer de Graeff sijn
vertreck/ wat al Ketouren zijn t'zedert ober-ghecomen/ daermin de
Pack-hupsen mede heeft konnen versien? Hebben wy hier tot Am-
sterdant ende op andere plaetsen niet ghesien al of het een Huys waer
dat wy-ghestorven is/ ende te voozen leefde.

In Rio Grande ist daer niet wel ghemaect / datmen de Portugefen
 dooz de Cappopers / onder 't Commando van een Icheveerdighen
 Vagebondt Jacob Rabbij , die beter de Galgh hadde verdient als
 Commando / dede doodt slaen ? ende daer eenighe in Ostagie nam / die
 men op 't Castrel bzachte / ende daer nae wederom uyt-haelde / ende
 met koelen moede dede doodt slaen ? waer uyt die van Paraiba dozsaect
 namen om te rebolteren / die anders wel ghebleven souden hebben.
 Bullestraten heeft wegens dese saeck doen het begoft in Rio Grande ghe-
 weest / oft sijn wijs heyt om sulcks te laten doen niet bebinden kost dat
 het ons soude op-bzeken ?

Wy hebben nu niet anders te wenschen / als dat Godt de Heere het
 aenghevangen werck by haer Ho. Mo. ghelieven te zegenen / ende dat
 alles onder beleydt van een wacker aensienlijck Opper-Hooft ghebe-
 righeert mach worden / die niet alleen verstant heeft om Landt te
 winnen / maer het te bewaren / ende te bzenghen in goeden standt / om
 daer dooz goede bzuchten te trecken / want om een kael Landt te ma-
 ken oft te winnen / sulcx is desen Staet niet nut : Daerom vereyscht
 soo een Opper-Hooft / van wien d' Ingeserenen konnen gelooven dat
 haer ghehouden sal worden 't ghene men gaer beloof / want anders te
 behrezen staet / datse à la desperade , die soo om de Boort bande Bahya
 noch zyn / sullen retireren / ende alles destrueren ; want de Portugefen
 al t'famen te berjagen / is niet dienstigh / exempt de Hoofden dozsaect
 van de Rebolte / want op dat niet alles stil mach staen / soo moetmen
 de ghemeyne Luyden houden / als hebbende kennis van het werck /
 dat noch geen van onse Nederlanders heeft willen aennemen. Hier by
 vereyscht een goet Redzes onder de Bewint-hebberen / ende andere
 onnoedighe Ministers soo de Compagnie onderhoudt / van de welke
 dammen wel een goet ghetal kan missen ; want boozwaer eenighe Be-
 wint-hebberen booz het groot Cracement dat sy strjcken / niet een
 stupber dienst doen. Daerom seydt de Broede Bijl wel : Wie Dieken
 dat hier dencken soude dat het in Brasil niet boos / oft dat de Wijden
 niet spinnen wilden. Soo weynigh weten oock veel Bewinthebbere
 wat Brasil vereyscht / oft hoe den Staet ghelegen is. Daerom is
 hoochnoodigh dat haer Ho. Mo. de handt daer aen slaen / ende bzen-
 gen het tot een Collegie ten hoochsten van twintigh persoonen oft daer
 omtrent / op dat sy konnen sien waer ende by wise de abusfen ghecom-
 mitteert worden / die anders booz de veelheyt der Persoonen ghemozf-
 ende verdupfert worden / ghelijck men nu alreede by dese Vergade-
 ringh der XIX. siet / ende ghesten heeft / datmen alle ghepleeghde
 Excessen ende gupterpen soeckt te verschoonen / die soo zyn / dat in
 diense by de Menschen niet ghestraft worden / dat het Godt sal ver-
 drien /

dzieten / ende te bebrzeesen staen dat een straffe ober eenen gheheelen
Staet soude mogen vallen.

Brasil kan dan onder soo een Regeeringe / ghelijck die een tijdt langh
ghebrzeest is / niet bestaen ; want wat Lupden sullen sich daer onder
willen begheben / daer men niet doet als eerlijke Lupden Bannen/
wegh zenden / ende diergelijcken / ende dat niet by maniere van recht /
maer particuliere passien ende in-sichten. Indien dan Brasil vast/
ende sonder datmen van de Anghesetenen eenighe zwarighepdt heeft
te verwachten / soude ghebracht worden : Soo dienden de Logonios
wel aen onse Duytsche Partie / dat die daer van Meesters waren / soo
souden de ghemeyne Portugesen onder de Duytschen / ghelijck sy nu
onder de Portugesen subjectie gheraken / waer door den Staet vaster
ende seckerder kan worden ghestelt : Maer ghelijck verhaelt / die
eenighsins wel sit / sal niet willen op-staen / om onder soo een Regee-
ringh te gaen. Maer soo haer Ho. Mo. ober het stellen der Regenten
de volle dispositie namen / ende meerder bypighet als de Compagnie
geeft / permitteerde / soo waer te hoopen dat Brasil tot eene nieuwe
Nederlandsche Republijc te brenghen soude zijn / als zijnde Ghe-
westen van een seer goet ende ghesondt Climaet / daer veel dupsent
Menschen sich heel sicheelijck souden konnen gheveeren. Daerom is
het desen Staat hoehnoodigh dat Landt te mainteneeren / ende niet
verlooren te laten gaen ; want wy onse Wyanden niet langher den
Wyde als Godt die geeft / moeten toe vertronwen / dat hy die houden
sal / als hy daer profijt by siet : Ende by sulcken gheval soo staen wy
niet d'ooen in alle hoecken van de Werelt / om den Wyandt sijn Des-
sepen te konnen diberteeren / ende hem selven af-bzeuck te doen in
sijn Indies Zuydt-Zee / ende andere plaetsen meer.

Maer oft Belwint-hebberer doch de Retouren hebben ghelaten/
die volgens de Lijste hier by gaende / ober zijn ghecomen ? de Partici-
panten gheloove ich het minste daer van ghetrocken hebben. Ist niet
schande datmen dat Landt ende het ghene men daer upt heeft konnen
trecken / door sulche Fielen t'onder is ghebracht ?

Notitie

Notitie van 't gene soo voor

Retour uyt Brasil is gegaen voor de West-Indische Compagnie, t'zedert het Iaer 1637. den 25. Meert, tot 1640. den 8. Meert, in 83 Schepen over-ghecomen, soo van 't Reciffo als Paraiba.

Kisten Blancos 7417. Arob. 154357. a 30. pondt Arobo/ 4630731. pondt en een half / ghereeckent dooz een tot 14. stuyb. t pondt/	ƒ. 3241512	— 11	— 0
Kisten Moscovados 2740. Arob. 56912. a 30. pondt / per 1707360. pondt / ghereeckent tot 9. stuyb. dooz een /	ƒ. 768312	— 0	— 0
Kisten Pannellen 1228. Arob. 28224. pondt 846720. a vijf stuyb.	ƒ. 211680	— 0	— 0
Brasilien Hout pondt 1400626. a 6. stuyb. t pondt /	ƒ. 350156	— 10	— 0
<hr/>			
Somma	4571661	— 1	— 0

Per die boven-staende Schepen is voor Particulieren ghecomen,

16383. Kisten Blanco Supcker / Arob. 347059.			
7346. Kisten Moscovados. Arob. 155270.			
1859. Kisten Pannellen, Arob. 42349.			
<hr/>			
Kist. 25588.			
Dracht en bezwaernis dooz een op 122. Guild. dooz 2. Kist. vooz de Compagnie/	ƒ. 1432928	— 0	— 0
Habery a 10. per Cento Comme Lad. op het minste peder Kist drie Guild.	ƒ. 76764	— 0	— 0
<hr/>			
Somma	ƒ. 6081353	— 1	— 0

Anno

Anno 1640. voor de Compagnie in 15. Schepen,

Kisten Blancos 1269. Moscovados 378 en een half / Pan. 31.	
ghereduceert pebet <u>kist</u> op 600. pondt/ zijn	
Blancos 1161400. pondt/ a 9. stuyb.	ƒ. 522630 — 0 — 0
Moscovados 226800. pondt/ a 7. stuyb.	ƒ. 79030 — 0 — 0
Pannellen 18600. pondt/ a 5. stuyb.	ƒ. 4650 — 0 — 0
	<hr/>
	ƒ. 606310 — 0 — 0

In die Schepen voor Particulieren,

Blancos Kisten 4473	} 6363. a 56. Guld. booz Djacht en bezwaernis/	ƒ. 354328 — 0 — 0
Moscovados 1767		
Pannellen 0123		
Confiture Daetes 5.	Haberie a 3. gl. per kist	18989 — 0 — 0
Taback.		<hr/>
		ƒ. 979627 — 0 — 0

Ine Jaer 1641. zijn vijf Vlooten uyt Brasil ghegaen,
bestaende in 40. Schepen, hebben voor de Compagnie

Kisten Blancos 2097. a 600. pondt per kist/	1258200 pont	
a 10. stuyb.		ƒ. 629100 — 0 — 0
Moscovados 571. a 600. pondt /	342600. pondt/	
a 6. stuyb.		102780 — 0 — 0
Pannellen 78. a 600. pondt/		11700 — 0 — 0
Basillen Haut 172700. pont a 5. stuyb.		43175 — 0 — 0
15. Balen Conchenilie / wegen 2017. pondt/ a 24. Gulden		48408 — 0 — 0
't pondt/		2250 — 0 — 0
En kist Indigo/Arabo 25 a 30. pont 750. a 10. sch.		3466. Oliphants Tandem / 71039 pondt/ a 40 grooten
't pondt/		71039 — 0 — 0
Coper 24937. pondt/ a 10. stuyb.		12418 — 10 — 0
Item noch Oliphants Tandem 3865. pont a 40. gr.		3865 — 0 — 0
		<hr/>
		ƒ. 924735 — 10 — 0

Voor Particulieren.

Kisten Blancos 9603 a 600 pont	} 5761800.	14497 kist. b2. 56 gl. 1 k. 711832 -
Moscovados 3836 a 600 pont		
Pannellas 1058 a 600 pont		
		Haberij 3. gul. per kist. 43491 -
		<hr/>
		ƒ. 1680058 — 10 —
		Conf:

- Confituyze Waetjes 19. ad 55. Arobe.
- Coubacq 2°. 10. ad 139. Arobe.
- Puyden 200. stukks.
- Gout-fachjes.
- Cooperen 14676. pondt.
- Root Hout 29389. pondt.

In 't Iaer 1642. zijn vier Vlooten bestaende in
29. Schepen, hebben voor de Compagnie,

Lijsten Blancos 2896. ad 61319. en een half ad 30. pondt/ 1839585. a 9. stuyp.	f. 827813 — 5 — 0
Moscovados 691. ad 14294. Arobe / ad 30. pondt/ 428820. a 6. stuyp.	f. 128646 — 0 — 0
Pannellas 138. ad 2610. en een half Arob. ad 30. pondt/ 78315. a 4. en een halve stuyp.	f. 17620 — 17 — 8
Basil-Hout 140599. ad 5. stuyp.	f. 35149 — 15 — 0
Oliphants Tandten 38601. ad 40. groot.	f. 38601 — 0 — 0
Cooper 19530. ad 10. stuyp.	f. 9765 — 0 — 0
VVV. Hout 10740. ad 5. stuyp.	f. 2680 — 0 — 0
Botelinghs 4.	
	<hr/> f. 1055275 — 17 — 8

Voor de Particulieren.

Lijsten Blancos 6690. ad 133258. en een half Ar. a 30 pondt.	
Moscovados 2013. 42329 } 8893. a 56. guld.	f. 498008 — 0 — 0
Pannellas 190. 4261 } Haverpa 3. guld.	f. 26679 — 0 — 0
Confituyze 163. Arobe ad 30. pondt.	f. 1579962 — 17 — 8
Taback 1194. en een half Arob.	
Hout 13000.	

In 't Iaer 1643. zijn drie Vlooten, bestaende in 25.
Schepen, hebben voor de Compagnie

Lijsten Blancos 1213. ad 22313. Arob. ad 30. pondt/ 669402. ad 8. stuyp.	f. 267761 — 0 — 0
Moscovados 485. ad 9247. Arobe ad 30. pondt/ 277425. ad 6. stuyp.	f. 93227 — 10 — 0
Pannellas 580. ad 12145. Arob. ad 30. pondt/ 364357. en een half/ 4. en een halve stuyp.	f. 81980 — 6 — 12

Brasil-Hout 423290. pont 5. stuyb.	f. 105822 - 10 - 0
Gout 1327. March. 1. Onc. 15. gr. a 300. Guld. het	f. 398140 - 0 - 0
March/	f. 8134 - 0 - 0
Olyphants Tandem 16268. pont.	f. 6400 - 0 - 0
Gen Kas Saffraen 800. pont/ a 8. Guld.	f. 6400 - 0 - 0
	<hr/>
	f. 961465 - 6 - 12

Voor Particuliere.

Kisten Blancos 9470. ad	} 87730. Arob. a 30. pont.		
Moscovados 3237. ad		} 63119. Arob. a 30. pont.	
Pannellas 9. ad			} 171. Arob.
Confituze 179. Arob.	} 13716. Kist. a 56. gl.	f. 768096 - 0 - 0	
Tabacq 1794. Arob.		} Haverp a 3. guld.	f. 41148 - 0 - 0
Cooper 206. pondt.			f. 1770709 - 6 - 12
Pallifant Hout 11400. pondt.			
Dito 1700. pondt.			
Gen Kist met Boeckhen.			
Gen Vat Syroop.			
Elvee Kassen met Cooper.			

Anno 1644. inde Vloote daer sijn Excell. mede

over-quam, bestaende in 12. Schepen, hebben
voor de Compagnie

Kisten Blancos 508. ad 9289. Arob. ad 30. pondt/	
278677 en een half ad 9. stuyb.	f. 95404 - 17 - 8
Moscovados 205. ad 3958. Arob. ad 30. pondt/	
118755. ad 6. stuyb.	f. 35626 - 10 - 0
Pannellas 97. ad 2107. Arob. ad 30. pondt/	
63225. ad 4. en een halve stuyb.	f. 14225 - 12 - 8
Brasil-hout 466415. pont/ a 5. stuyb.	116603 - 15 - 0
Olyphants Tandem 34741. pont/ a 40. gr.	12320 - 1 - 0
Gout 1600. March/ 0. Oncen / 7. en een half Engels/	
a 300. Guld.	481800 - 0 - 0
Jacol-hout 1000. } 2885. pont/ dooz een op 4. su.	577 - 0 - 0
Geel-hout 1885. }	
	<hr/>
	f. 764557 - 15 - 0

Voor

Voor Particuliere in de boven staende

12. Schepen;

Transport van hier neven staende $\text{ƒ. } 764557 - 15 - 0$

Kisten Blancos 5301. Arob.	109619.	
Moscovados 2006. Arob.	41381.	$\text{ƒ. } 410480 - 0 - 0$
Pannellas 23. Arob.	526.	$\text{ƒ. } 21990 - 0 - 0$

7330. Kisten.

 $\text{ƒ. } 1197027 - 5 - 0$

Wacht a 56. Guld. per Kist/
 Haverp a 3. Guld. per Kist/

Confituyren 57. Arob.
 Taback 1400. en een half Arob.
 Pupden 725. stukks.
 Diverse Sacken met Gelt.

De eerste Sommatie bedraecht	$\text{ƒ. } 6081353 - 1 - 0$
De tweede	$\text{ƒ. } 979627 - 0 - 0$
De derde	$\text{ƒ. } 1680058 - 10 - 0$
De vierde	$\text{ƒ. } 1579962 - 17 - 0$
De vijfde	$\text{ƒ. } 1770709 - 6 - 12$
De sesste	$\text{ƒ. } 1197027 - 5 - 0$
	<hr/>
	$\text{ƒ. } 13486737 - 19 - 12$

Nen Recognitien ghenooten bande upgaende goederen
 naer Brasil, ghelijck eenigen tijdt ontfangen is jaer-
 lijcks 250000. compt van het Jaer 1637. tot 44.

 $\text{ƒ. } 2000000 - - -$

Conbopen ende niemne bezwaernis van de Supcheren
 jaerlijcks $\text{ƒ. } 350000$.

 $\text{ƒ. } 2400000 - - -$ $\text{ƒ. } 17886737 - 19 - 12$

Hier blijven buyten de profijten van de Bebrachte
 Schepen / Kost-geiden van de Passagiers
 over ende weer gaende / ende meer andere
 profijten.

Hier

Hier zijn wel licht eenighe Prijzen te hoogh uyt-getrocken / daer
 blijven wederom veel open dat niet uyt-getrocken wordt: Onder-
 tusschen is dit schoone Capitael in-ghecomen / wat oft de Partici-
 panten daer van hebben gheprofiteert / niet oft wepnigh / ghelijck so
 uyt die gheslooten Boecken oock sullen doen. Doorzwaer 't is schan-
 de / dat men veel dinghen siet / soo confus door malcanderen loopen/
 ende dat soo veel liegery / schendery ende bedriegery / onder dit Col-
 legie ofte Ministers van de Compagnie ghepleeght worden.

FINIS.

